

Sociaal Tuinieren

▲ Met de bewoner aan het werk in Betondorp, Amsterdam.

Gestart in 2011 met een pilot in Betondorp in Amsterdam is het project Sociaal Tuinieren inmiddels uitgegroeid tot een succesvol concept. Achterstallig onderhoud van groen in de wijk wordt aangepakt en sociaal isolement van de bewoners wordt doorbroken. Hoe zet je zoiets op?

Stichting Present is een organisatie met vestigingen in heel Nederland, die bemiddelt en begeleidt bij de inzet van groepen vrijwilligers. In Amsterdam is het netwerk van Present cruciaal gebleken bij het opstarten van het project. Via Present wordt contact gelegd met een centraal persoon in de wijk, zoals een wijkbeheerder, die de

schakel vormt tussen de bewoners en de organisatie. Ook zorgt Present voor de inzet van de vrijwilligers en de praktische organisatie van een projectdag.

Voor de woningstichting (in Amsterdam onder andere Eigen Haard en Ymere) is de aanleiding voor het project het achterstallig onderhoud van individuele

▲ Aan de slag met bewoners.

tuinen waardoor de wijk verloedert. Daarnaast is het doorbreken van sociaal isolement van en door bewoners een belangrijke doelstelling.

De inbreng van de Nederlandse Tuinenstichting betreft expertise op het gebied van tuinontwerp en -onderhoud. Daarnaast zorgt de Tuinenstichting in nauw overleg met Present voor de coördinatie van het project, voor de fondsenwerving en de PR door aandacht te besteden aan Sociaal Tuinieren op de website, via een blog en in het Tuinjournaal. Naast de meer sociaal-maatschappelijke invulling van haar missie, is één van de doelstellingen van de Nederlandse Tuinenstichting het behoud van groen cultureel erfgoed in de stad. Dit zijn met name de wijken waarbij de tuinen als onderdeel van de wijk zijn ontworpen, met een idealistische achtergrond zoals bij de Tuinstadgedachte.

Met het opknappen van de tuinen wordt het groen in de wijk gestimuleerd en daarmee een impuls gegeven aan de positieve effecten die dit met zich mee kan brengen zoals op gezondheid, de waarde van onroerend goed, verbetering van milieu, klimaatbestendige steden, etc.

Tenslotte zorgt de Tuinenstichting voor kennisoverdracht aan de bewoners waardoor zij in de toekomst zelf het groen in hun omgeving kunnen beheren.

Werkwijze

In overleg met de wijkbeheerder wordt bepaald welke tuinen geschikt zijn voor Sociaal Tuinieren, vastgesteld moet zijn dat de bewoner echt niet de mogelijk-

heid heeft om zelf voor de tuin te zorgen. Zoals bewoonster Ina die al sinds 1934 in Betondorp woont. 'Vroeger waren de mensen in Betondorp trots op hun tuin, overal zag je rode klimrozen. Tuinen zagen er prachtig uit. Ik ben gek op mijn tuin, maar kan door rug- en beenproblemen niet goed meer lopen en bukken.' Ze is blij met de hulp van de vrijwilligers. Ook bewoonster Nel is zeer te spreken over de hulp: 'Ik kwam hier wonen in een benedenwoning met een grote tuin, maar werd ziek. Ik kon steeds minder doen. De tuin zie je dan verpieteren en niets is zo erg als een verpieterde tuin. Totdat een vrijwilliger aan de deur kwam, met de vraag of hij kon helpen met de tuin. Daarom vind ik dit initiatief ook zo goed.'

Voorafgaand aan een projectdag maakt de tuinontwerper een inventarisatie van de bestaande situatie van de tuinen. Bij het opstellen van een beplantingsplan wordt rekening gehouden met de vaak beperkte kennis van de bewoners over specifieke beplantingen. De toe te passen beplantingen moeten relatief makkelijk te onderhouden zijn, maar wel iets toevoegen aan het beeld dat bereikt moet worden in de wijk. Tijdens de projectdag zorgt de tuinontwerper ook voor de begeleiding van de vrijwilligers.

De vrijwilligers spelen een grote rol binnen het project. Hierbij is een onderscheid te maken tussen de groepen die eenmalig tijdens een projectdag meehelpten, en de meer structurele vrijwilligers. De structurele vrijwilligers komen bij voorkeur uit dezelfde wijk en zullen op regelmatige basis langs gaan bij de bewoners waardoor deze uit hun sociaal isolement gehaald worden. In de praktijk blijkt dat het project ook effect heeft op de omwonenden, zij komen soms uit eigen beweging helpen of gaan met

► Afsluitende
bijeenkomst van een
projectdag.

hun eigen tuin aan de slag. Gebiedsbeheerder Marrit Zijlstra van woningstichting Ymere beaamt dat het sociale netwerk van de bewoners zich hierdoor uitbreidt: 'Het is niet alleen het opknappen van een tuinje, maar ook het sociale aspect. Bewoners verheugen zich echt op de tuinwerkdag. Als de tuin weer bijgehouden is, dan komen de bewoners ook weer buiten zitten.'

Ook aan de slag?

Als andere gemeenten aan de slag willen met Sociaal Tuinieren is het aan te raden te starten met een pilot-project. Aandachtspunten hierbij zijn: start met een behapbaar aantal op te knappen tuinen, zorg voor voldoende (deskundige) begeleiding tijdens de projecten en maak één persoon hoofdcoördinator tijdens de dag om het voor iedereen overzichtelijk te houden.

▲ Plantendonatie door vrijwilligers.

Start met een behapbaar aantal op te knappen tuinen

Ook is het aan te bevelen om aandacht te geven aan de PR. Dit kan relatief eenvoudig via een blog of bijvoorbeeld Facebook en het inschakelen van de lokale pers. Positieve publiciteit zorgt voor goodwill bij de financiers en voor naamsbekendheid. Tenslotte is een goede evaluatie van belang. Elke wijk heeft zijn eigen dynamiek en daar moet het format op aan worden gepast. Wat in de ene wijk wel werkt, werkt in de andere wijk wellicht niet.

Stichting Present en de Nederlandse Tuinenstichting hebben inmiddels een methodiek opgesteld waarmee Sociaal Tuinieren ook in andere steden opgezet kan worden. Deze is te downloaden via de website van de Tuinenstichting. (www.tuinenstichting.nl). ●

WEBSITES

www.tuinenstichting.nl

